

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 11.8.2008
KOM(2008) 513 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Evropské kulturní dědictví na dosah jedním kliknutím
Pokrok v oblasti digitalizace kulturního materiálu a jeho dostupnosti on-line a
uchovávání digitálních záznamů v EU**

[SEK(2008)2372]

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Evropské kulturní dědictví na dosah jedním kliknutím Pokrok v oblasti digitalizace kulturního materiálu a jeho dostupnosti on-line a uchovávání digitálních záznamů v EU

1. SOUVISLOSTI A CÍL TOHOTO SDĚLENÍ

Evropské knihovny, archivy, muzea a audiovizuální archivy jsou domovem rozsáhlých a bohatých sbírek, jež představují historii Evropy a její kulturní rozmanitost. Zpřístupnění těchto sbírek na internetu umožní evropským občanům jejich prohlížení a opětovné využívání pro zábavu, práci či studium.

V září 2005 zahájila Evropská komise iniciativu „digitální knihovny“, která má za cíl zpřístupnit evropské kulturní a vědecké dědictví on-line¹. Tuto iniciativu, jež je součástí strategie Komise i2010 v oblasti informační společnosti, výrazně podpořil Evropský parlament² a Rada.

Iniciativa „digitální knihovny“ podporuje rozvoj evropské digitální knihovny *Europeana* a podílí se na zlepšování podmínek dostupnosti knih, novin, filmů, map, fotografií a archiválií z kulturních institucí Evropy on-line. Prioritní oblasti, kterým se mají věnovat členské státy, byly určeny v doporučení Komise z roku 2006 o digitalizaci kulturního materiálu a jeho dostupnosti on-line a o uchovávání digitálních záznamů³, jakož i v souvisejících závěrech Rady⁴.

Toto sdělení popisuje dosažený pokrok v oblasti tvorby evropské digitální knihovny, jakož i opatření, která uskutečnily členské státy v zájmu řešení organizačních, finančních, technických a právních otázek, jež mají zásadní význam pro zpřístupnění kulturního materiálu na internetu. Vyzývá členské státy a zúčastněné strany, aby se intenzivněji zasazovaly o větší dostupnost našeho společného dědictví, a stvrzuje závazek Komise k podpoře tohoto cíle prostřednictvím politických opatření a programů financování.

2. EUROPEANA, SPOLEČNÝ PŘÍSTUPOVÝ BOD K EVROPSKÉMU KULTURNÍMU DĚDICTVÍ

2.1. Současný stav

Komise vybídla evropské kulturní instituce ke společným krokům v činnosti, jež má za cíl vytvořit společný mnohojazyčný přístupový bod k digitalizovaným zdrojům po Evropě. Tato evropská digitální knihovna, jež je zároveň i archivem a muzeem, byla pojmenována *Europeana*.

---

¹ Viz KOM(2005) 465 ze dne 30. září 2005, které se zaměřuje na přístup ke kulturnímu obsahu. Otázka přístupu k vědeckým informacím je řešena samostatně; viz KOM(2007) 56 v konečném znění ze dne 14. února 2008.

² Usnesení Evropského parlamentu ze dne 27. září 2007 o „i2010: směrem k evropské digitální knihovně“.

³ Doporučení 2006/585/ES ze dne 24. srpna 2006, Úř. věst. L 236, 31.8.2006, s. 28.

⁴ Závěry Rady ze dne 13. listopadu 2006, Úř. věst. C 297, 7.12.2006; s. 1.

Prostřednictvím Europeany mohou uživatelé studovat a kombinovat digitalizovaný materiál z muzeí, archivů, knihoven a audiovizuálních archivů v celé Evropě, aniž by museli znát četné internetové stránky či je museli navštívit. Budou mít přímý přístup k digitalizovaným knihám, novinám, archivním záznamům, fotografiím a audiovizuálním souborům a budou si je moci prohlížet či využívat pro zábavu, studium nebo práci.

K vytvoření *Europeany* byla v loňském roce podniknuta z organizačního i provozního hlediska řada zásadních kroků. Dne 8. listopadu 2007 byla založena Nadace evropské digitální knihovny, což svědčí o odhodlání různých odvětví kultury dosáhnout uvedeného cíle. Zakládajícími členy jsou evropská sdružení knihoven, archivů, muzeí a audiovizuálních archivů, jakož i řada jednotlivých významných kulturních institucí. Provozní strukturu na podporu *Europeany* zajišťuje nizozemská národní knihovna.

Přípravy *Europeany* jsou v plném proudu. Navazují na výsledky stávajících projektů i iniciativ a jsou podpořeny řadou nových projektů, jež jsou spolufinancovány v rámci programu *eContentplus*. Činnost je směřována k zahájení provozu prvního prototypu v listopadu 2008. Prostřednictvím mnohojazyčného rozhraní prototyp umožní přístup k nejméně 2 milionům objektů z kulturních institucí po celé Evropě, a prokáže tak potenciál daného pojetí. V únoru 2008 byly pro podání připomínek zveřejněny demo stránky⁵.

2.2. Další vývoj *Europeany*

V průběhu dalších dvou let bude prototyp vývojovou činností přeměněn na plně funkční službu. V první řadě to znamená další doplnění obsahu z různých typů kulturních institucí. Počet digitálních objektů zpřístupněných prostřednictvím *Europeany* do roku 2010 pravděpodobně zdaleka přesáhne původně předpokládaný počet 6 milionů.

Materiál zpřístupněný prostřednictvím *Europeany* budou zpočátku tvořit většinou volná díla. Jedním z klíčových úkolů je zahrnout do *Europeany* i materiál, na který se vztahuje autorské právo, a předejít tak „velké prázdnotě 20. století“, tedy situaci, kdy je na webu zpřístupněno mnoho kulturního materiálu z období před rokem 1900, ale jen velmi málo materiálu z méně vzdálené minulosti. K tomu je zapotřebí dobré spolupráce kulturních institucí a nositelů práv. Tato spolupráce může mít podobu dohod mezi kulturními institucemi jednotlivých států a nositeli práv nebo jí mohou být odkazy z *Europeany* na internetové stránky provozované nositeli práv.

V rámci dalšího vývoje *Europeany* se rovněž bude nutné zabývat mnohojazyčným vyhledáváním a získáváním výsledků, jakož i začleňováním nástrojů pro spolupráci.

Evropský parlament a Evropský hospodářský a sociální výbor zdůraznily, že je zapotřebí veřejnost s evropskou digitální knihovnou v široké míře obeznámit a v tomto ohledu učinit příslušné nezbytné kroky. Komise se bude na propagaci *Europeany* aktivně podílet, přičemž na zvyšování povědomí o této službě již nyní vyčleňuje zdroje v rámci programu *eContentplus*. K tomu, aby *Europeany* znala větší část veřejnosti, mohou svým dílem rovněž přispívat členské státy a kulturní instituce.

Kromě úsilí v oblasti úplného provedení příslušných částí doporučení 2006/585/ES a souvisejících závěrů Rady se na dané činnosti mohou členské státy navíc podílet tím, že budou jako přidružení partneři přímo sponzorovat Nadaci evropské digitální knihovny.

---

⁵ Viz adresa <http://www.europeana.eu/>.

3. PROVÁDĚNÍ DOPORUČENÍ 2006/585/ES ČLENSKÝMI STÁTY

3.1. Sledování provádění doporučení a souvisejících závěrů Rady

V doporučení o digitalizaci kulturního materiálu a jeho dostupnosti on-line a o uchovávání digitálních záznamů z roku 2006 vyzvala Komise členské státy, aby v řadě vybraných klíčových oblastí provedly akce a do února 2008 podaly zprávu o pokroku. Dne 13. listopadu 2006 přijali ministři odpovědní za kulturu závěry Rady, jež dokládají připravenost členských států ke společné činnosti v daných otázkách. V těchto závěrech jsou rovněž akce doplněny o harmonogram.

Na základě návrhu Rady Komise ustavila skupinu odborníků členských států pro digitalizaci a uchovávání digitálních záznamů, jež nahradila stávající mezivládní skupinu zabývající se digitalizací. Nová skupina zasedala v roce 2007 dvakrát za účelem podání zpráv o pokroku v příslušných oblastech a výměny zkušeností z jednotlivých států.

Následující zjištění v oblasti pokroku velkou měrou vycházejí ze zpráv, jež členské státy předložily v únoru/březnu 2008.

3.2. Pokrok v oblasti digitalizace (body 1–4 doporučení)

– Přehledy činností v oblasti digitalizace

Vytváření přehledů digitalizovaného materiálu má zásadní význam pro to, aby bylo zabráněno zdvojování úsilí a bylo dosaženo vzájemného doplňování činností v oblasti digitalizace. Od roku 2005 začala tyto přehledy vypracovávat většina členských států, ovšem v různých podobách. Několik zemí zřídilo rejstříky digitalizovaných sbírek, k nimž v některých případech, například ve Slovinsku, existují i příslušné právní předpisy.

V ostatních zemích slouží jako hlavní referenční místo vnitrostátní portály. Několik členských států uvádí v této souvislosti projekt MICHAEL, v němž jsou uvedeny popisy digitalizovaných sbírek v Evropě, jakož i odkazy na tyto sbírky. Rovněž vývoj *Europeany* povede vzhledem k její vlastní povaze k podrobnějšímu přehledu digitalizovaných zdrojů.

Komisí financovaná studie NUMERIC se zabývá metodikou pro získání spolehlivějších údajů o digitalizaci v budoucnu, což může přispět k plánování dalšího úsilí v oblasti digitalizace. Výsledky prvního průzkumu provedeného v celé Evropě budou k dispozici na počátku roku 2009.

Navzdory výše uvedenému úsilí nejsou stávající přehledy využívány systematicky jako nástroj stanovování priorit v rámci politik digitalizace. Přehledy a průzkumy v členských státech navíc ukazují, že značná část digitalizovaného materiálu dosud není zpřístupněna na webu, čímž je jeho využitelnost omezená.

– Plány digitalizace a související finanční prostředky

Kvantitativní cíle pro digitalizaci napomohou k zacílení činností a přispějí k účinnosti digitalizace v Evropě.

Většina členských států přijala strategie a plány digitalizace, mnohdy jako součást obsáhlejších strategií v oblasti informační společnosti. Několik dalších států na těchto plánech pracuje. Až na několik výjimek však tyto strategie a plány neobsahují jasné kvantitativní cíle pro digitalizaci, jak byly uvedeny v doporučení a souvisejících závěrech Rady. Stanovení kvantitativních cílů a související finanční plánování je oblastí, v níž musí členské státy vyvinout větší úsilí.

Financování digitalizace je klíčovou otázkou. V posledních letech přidělilo několik členských států nově na digitalizaci značné prostředky, což povede k digitalizaci milionů nových objektů.

V letech 2003 až 2007 podpořilo Řecko 180 různých digitalizačních projektů muzeí, knihoven i archivů a poskytlo na ně finance v celkové částce 100 milionů EUR. V rámci řecké národní strategie pro digitalizaci na období 2008–2013 je na digitalizaci vyčleněna obdobná částka.

Nizozemsko přidělilo jen v období 2007–2014 na digitalizaci audiovizuálních archivů 90 milionů EUR.

Ambice ostatních členských států jsou menší. Někdy je těžké získat o situaci přesný přehled z toho důvodu, že rozpočty na digitalizaci jsou rozptýleny a „ukryty“ v rozpočtech kulturních institucí.

V některých případech (například Litvy a Finska) jsou na podporu digitalizace využívány evropské strukturální fondy. Tento způsob financování digitalizačních projektů by členské státy a regiony mohly prostudovat zevrubněji.

– *Partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti digitalizace*

Jedním ze způsobů jak financovat digitalizaci by mohlo být její sponzorování soukromým sektorem nebo partnerství veřejného a soukromého sektoru. Soukromé společnosti se již na digitalizaci v několika členských státech podílejí, ovšem často pouze jako poskytovatelé služeb. V oblasti digitalizace rovněž existuje několik příkladů skutečných partnerství veřejného a soukromého sektoru či sponzorování soukromým sektorem, jak je tomu mimo jiné v případě společností podnikajících v technologiích, bank a telekomunikačních společností.

Tyto příklady by mohly, po zohlednění pokynů skupiny odborníků na vysoké úrovni pro digitální knihovny v dané záležitosti, inspirovat členské státy k navazování podobných partnerství a podněcovat kulturní instituce a soukromé sponzory k nacházení způsobů spolupráce.

– *Zařízení pro digitalizaci ve velkém měřítku*

Za účelem zpřístupnění evropského kulturního dědictví on-line je třeba zvýšit tempo digitalizace a její kapacitu. Několik členských států podalo zprávy o střediscích pro digitalizaci, jež byla zřízena v různé podobě a velikosti. V některých případech jsou tato střediska propojena s univerzitou (Německo), národní knihovnou (Finsko, Francie, Nizozemsko), archivem (Švédsko, Řecko), audiovizuálním archivem (Francie), ministerstvem (Itálie) nebo soukromou společností (Maďarsko). Obecně vzato, tyto členské státy očekávají, že v následujících letech objem digitalizace významně vzroste.

Na podporu těchto činností Komise spolufinancuje síť středisek kompetence pro digitalizaci různých typů materiálu z celé Evropy (viz oddíl 5).

Úřad pro úřední tisky EU je navíc zapojen do významného digitalizačního projektu, v jehož rámci bude do října 2009 do digitální podoby převedeno přibližně 130 000 publikací. Tato digitální knihovna veškerých publikací EU od roku 1952 bude zpřístupněna prostřednictvím internetových stránek knihkupectví EU („EU bookshop“) a v příhodné době rovněž prostřednictvím Europeany.

3.3. Pokrok v oblasti dostupnosti on-line (body 5 a 6 doporučení)

– *Přístup k obsahu prostřednictvím Europeany*

Na úspěchu *Europeany* se členské státy mohou podílet tím, že budou podněcovat kulturní instituce, aby do této knihovny poskytly svůj digitalizovaný materiál. Toho lze docílit zvláštními kritérii pro financování digitalizace, což je přístup, který přijalo Španělsko a Nizozemsko.

Třináct členských států podalo zprávy o tom, že zřídily vnitrostátní portály nebo jejich zřízení připravují. Tyto portály mohou mít jako určitá „shromaždiště“ značný význam pro společný evropský přístupový bod, pokud uplatňují odpovídající normy.

Většina členských států podává zprávy o pokračování činnosti, pokud jde o normy nutné k dosažení interoperability v rámci Evropy. I v tomto ohledu mohou mít opět jistý význam kritéria pro financování, jak je tomu v případě Nizozemska. Jako významné referenční body pro normalizační činnost jsou uváděny projekty EDLnet a Minerva.

V některých členských státech jsou podnikány kroky k tomu, aby se do činnosti zapojili i soukromí majitelé obsahu, a usnadnila se tak dostupnost děl chráněných autorským právem. Jde například o dohodu mezi národní knihovnou a národním sdružením vydavatelů ve Francii v rámci projektu Gallica 2, činnosti v souvislosti s portálem „Libreka!“ zřízeným německými vydavateli a dohodu mezi státem a jedním vydavatelstvím v Itálii.

– *Osiřelá díla*

Osiřelá díla jsou díla chráněná autorským právem, jejichž nositele je obtížné nebo dokonce nemožné určit. Vzniká tak problém udílení práv k digitalizaci a k dostupnosti materiálu on-line.

Finsko, Švédsko, Dánsko a Maďarsko zavedly mechanismy udělování rozšířených kolektivních licencí, které lze použít při řešení otázky osiřelých děl. V Dánsku a Maďarsku v současnosti dochází ke změně právních předpisů, jež má pro nakládání s osiřelými díly zavést pádnější mechanismus. Rovněž Německo připravuje v souvislosti s širší úpravou autorského práva příslušné právní předpisy.

Navzdory těmto příkladům byl v celkovém vyjádření zaznamenán prakticky jen nepatrný pokrok. Ve většině případů je tato problematika stále projednávána, často v rámci pracovních skupin, které problematiku osiřelých děl zvažují společně s jinými otázkami souvisejícími s autorským právem v oblasti digitálních knihoven. Některé členské státy uvádějí, že by uvítaly řešení či pokyny na evropské úrovni.

Ze zpráv nevyplývá, že by ve většině členských států existovala zásadní činnost v oblasti databází osiřelých děl. Akce na evropské úrovni – například projekt ARROW, v němž nositelé práv a kulturní instituce společně řeší vytvoření databází osiřelých děl – by nicméně měly nalézt oporu na úrovni jednotlivých států.

V otázce osiřelých děl by členské státy měly celkově vyvinout větší úsilí.

– *Díla, která již nejsou vydávána tiskem nebo šířena*

Náklady na udílení práv k digitalizaci a on-line zpřístupnění děl, která již nejsou vydávána tiskem nebo šířena, mohou být velmi vysoké. Pro snadnější udílení práv je zapotřebí spolupráce mezi nositeli práv, kulturními institucemi a ochrannými autorskými organizacemi. Na této činnosti se mohou podílet členské státy tím, že k této spolupráci poskytnou příslušnou platformu.

Ačkoli existují příklady kulturních institucí, zejména v audiovizuálním odvětví, jež získaly od nositelů práv svolení k digitalizaci a zpřístupnění jejich sbírek, akce členských států v této oblasti příliš nepokročily.

Pokud jde o udílení práv k dílům, jež již nejsou vydávána tiskem nebo šířena, pro kulturní instituce má zásadní význam to, aby získaly práva k zpřístupnění materiálu i mimo hranice daného státu. Přístup, jenž omezuje přístup k digitalizovanému materiálu na uživatele v rámci území určitého státu, je v rozporu se základním pojetím evropské digitální knihovny.

– *Překážky užití volných děl*

Ustanovení vnitrostátních právních předpisů mohou obsahovat překážky užití volných děl. Tyto překážky by mohly omezit dostupnost a využitelnost materiálu, například prostřednictvím *Europeany*.

Této otázce se věnuje jen menšina zpráv členských států. Nízká odezva ve vztahu k této konkrétní oblasti podle všeho ukazuje, že mnoho států nepodniklo žádná opatření a že si tato oblast zaslouží další pozornost. Několik členských států poukazuje na to, že ve svých právních předpisech nenalezly žádné překážky užití volných děl. Některé členské státy poznamenávají, že překážky zjištěny byly, ovšem že jsou namístě.

V této souvislosti je třeba zdůraznit, že dostupnost volných děl je nutné zachovat i poté, co dojde ke změně jejich formátu. Jinými slovy, měla by zůstat volnými díly i po své digitalizaci a měla by být dostupná prostřednictvím internetu.

3.4. Pokrok v oblasti uchovávání digitálních záznamů (body 7–11 doporučení)

– *Strategie a plány uchovávání digitálních záznamů; výměna informací*

V doporučení se uvádí, že neexistence jasných a úplných politik v mnoha členských státech ohrožuje přežití digitalizovaného materiálu a materiálu vytvořeného v digitálním formátu.

Většina členských států se začala strategiemi uchovávání digitálních záznamů zabývat v rámci zvláštních výborů nebo pracovních skupin, do nichž byly zapojeny hlavní archivy, přičemž v některých případech již pro uchovávání digitálních záznamů existují konkrétní plány. Velmi často jsou však následná provozní opatření k infrastrukturním a organizačním strategiím vypracovaným na vysoké úrovni a jejich finanční podpora pouze omezeného rozsahu. V této oblasti je zapotřebí vyvinout větší úsilí, aby se cenné informace a obsah uchovaly i pro budoucí generace.

Pokroku většinou dosahují země, v nichž působí jedna či více organizací s dlouhodobými zkušenostmi v oblasti uchovávání digitálních záznamů, přičemž tyto organizace svoji činnost neprovozují osamoceně, nýbrž spolupracují s jinými vnitrostátními a zahraničními institucemi.

Ve Spojeném království slouží asociace „Digital Preservation Coalition“, sdružující mimo jiné i národní knihovnu „British Library“, výbor „Joint Information Systems Committee“ a několik výzkumných institucí, jako fórum pro vývoj a koordinaci strategií uchovávání digitálních záznamů na vnitrostátní úrovni.

Ve zprávách členských států jsou jako užitečné platformy pro výměnu informací mezi členskými státy uvedeny projekty financované Společenstvím, jakož i činnost skupiny odborníků členských států pro digitalizaci a uchovávání digitálních záznamů.

– *Vícenásobné rozmnožování pro účely uchovávání*

Ve velké většině členských států je již pro účely uchovávání umožněno vícenásobné rozmnožování, a je tak zohledněna nutnost migrace formátů. V některých členských státech, v nichž není vícenásobné rozmnožování pro účely uchovávání povoleno, se uvažuje o legislativním opatření, jež by mělo stávající stav změnit (např. ve Spojeném království v rámci provádění přezkumu „Gowers Review“ v oblasti autorského práva).

– *Povinné rozmnoženiny*

Velká většina členských států aktualizovala své právní předpisy v oblasti povinných rozmnoženin či provedla jejich praktické úpravy, aby se tyto předpisy vztahovaly rovněž na materiál vytvořený v digitálním formátu. Typy materiálů, které podléhají právním předpisům v oblasti povinných rozmnoženin (např. CD-ROMy, statické webové publikace, dynamický webový obsah), se v jednotlivých zemích značně liší a rozdílně jsou pojata i kritéria pro povinné rozmnoženiny.

Jako způsoby, jak lze snížit riziko rozdílnosti mechanismů pro odevzdávání povinných rozmnoženin, jsou ve zprávách vyzdvíženy výměna zkušeností mezi institucemi, které mají povinné rozmnoženiny na starost, jakož i účast v projektech v oblasti uchovávání digitálních záznamů financovaných Evropským společenstvím.

– *Shromažďování materiálu z internetu („web harvesting“)*

Přibližně polovina členských států provedla právní předpisy, které vybraným kulturním institucím umožní aktivně shromažďovat materiál z internetu – tzv. „web harvesting“. Ustanovení týkající se povinného shromažďování materiálu z internetu jsou běžně zařazeny do právních předpisů týkajících se povinných rozmnoženin materiálu vytvořeného v digitálním formátu. Za tuto činnost většinou nese odpovědnost příslušná národní knihovna.

S ohledem na práva duševního vlastnictví a otázku soukromí je obecně přístup k materiálu shromažďovanému z internetu omezen.

3.5. Klíčové oblasti, jimž je třeba věnovat pozornost

Doporučení Komise 2006/585/ES a související závěry Rady stanovily členským státům řadu úkolů, jež mají za cíl zpřístupnit všem kulturní informace na internetu a uchovat je pro budoucí generace. Mnohého již bylo mezitím dosaženo, ovšem mnoho práce stále zbývá. Na základě výše uvedené analýzy je třeba věnovat zvláštní pozornost těmto oblastem:

- finančním prostředkům a kvantitativním cílům v oblasti digitalizace,
- výrazné podpoře *Europeany* ze strany členských států, od kritérií pro financování digitalizace po zřízení jednotlivých „shromaždišť“ na vnitrostátní úrovni a činnost v oblasti normalizace,
- právním a praktickým mechanismům pro usnadnění digitalizace a dostupnosti osiřelých děl, jakož i opatřením na podporu dobrovolných dohod k dílům, jež nejsou vydávána tiskem nebo šířena, s přihlédnutím k přeshraničním hlediskům,
- finančním a organizačním hlediskům uchovávání digitálních záznamů.

4. ČINNOST SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI

V únoru 2006 Komise ustavila skupinu odborníků na vysoké úrovni pro digitální knihovny. Tato skupina sdružuje kulturní instituce, vydavatele, společnosti podnikající v technologiích, jakož i zástupce akademické obce, jež jsou vedeni snahou najít pro zúčastněné strany přijatelná řešení k potenciálně složitým otázkám. Působí v ní tři podskupiny, a to pro oblast partnerství veřejného a soukromého sektoru, oblast vědeckých informací a otázky autorského práva.

Skupina na vysoké úrovni dosáhla shody v několika oblastech a poskytla praktické pokyny k otázkám, jež byly nastíněny v doporučení Komise 2006/585/ES. Vypracovala doporučené postupy, například pro partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti digitalizace, a zasadila se o vzorovou licenci pro digitalizaci a dostupnost děl, jež již nejsou vydávána tiskem.

Výsledky činnosti skupiny na vysoké úrovni, zejména v oblasti autorského práva, byly projednávány a dále rozváděny v rámci širší skupiny zúčastněných stran. Otázce osiřelých děl se věnovaly odvětvové skupiny, které stanovily pokyny pro náležitou péči, jinými slovy společnou shodu na tom, jaká opatření je třeba učinit předtím, než lze dílo považovat za osiřelé. Dne 4. června 2008 podepsaly organizace zúčastněných stran v této souvislosti memorandum o porozumění.

V souvislosti s doporučením Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. listopadu 2005 o filmovém dědictví působí Komise jako prostředník dohody mezi filmovými archivy a nositeli práv na využívání filmů uložených v archivech.

5. TECHNICKÉ OTÁZKY

Pokrok v oblasti technických otázek je nutným předpokladem pro rozvoj digitálních knihoven v obecné rovině a konkrétně pak pro zlepšení služeb *Europeany*.

V první řadě je zapotřebí digitalizace, jež by byla méně nákladná a v lepší kvalitě (včetně optického rozpoznávání znaků, které je nutné pro vyhledávání v úplných textech), stejně jako levnější a kvalitnější techniky pro uchovávání digitálního obsahu. V rámcových programech pro výzkum a vývoj se těmito problémy a souvisejícími otázkami zabývá tematická oblast digitálních knihoven a učení za podpory technologií.

Projekt IMPACT v rámci sedmého rámcového programu pro výzkum a vývoj podporuje síť středisek kompetence pro digitalizaci. Projekt je spolufinancován Společenstvím částkou 11,5 milionu EUR z celkového rozpočtu ve výši 15,5 milionu EUR.

Zásadním příspěvkem pro oblast digitálních knihoven je rovněž program *eContentplus*, který se s rozpočtem ve výši přibližně 60 milionů EUR na období 2005–2008 zabývá především otázkami interoperability mezi jednotlivými oblastmi, jakož i mnohojazyčným přístupem.

Projekt EDLnet, jenž je spolufinancován v rámci programu eContentplus, se přímo podílí na vytvoření Europeany. Sdružuje hlavní poskytovatele obsahu pro Europeany a napomáhá zřídit rámec interoperability na podporu této činnosti. Projekt „European Film Gateway“ (na jehož spolufinancování je vyčleněno 4,5 milionu EUR) umožní národním filmovým archivům shromáždit obsah z členských států a tím jej snáze začlenit do Europeany.

Prostřednictvím programů financování bude Komise nadále podporovat projekty, které přispívají k dostupnosti kulturního obsahu on-line i uchovávání digitálních záznamů a které se podílejí na vývoji *Europeany*. V sedmém rámcovém programu pro výzkum a vývoj jsou digitální knihovny a uchovávání digitálních záznamů specifickým cílem s očekávaným rozpočtem přibližně 69 milionů EUR na období 2009–2010. V rámci programu *eContentplus* bylo na digitální knihovny pro rok 2008 vyčleněno přibližně 25 milionů EUR. V letech 2009 a 2010 bude podle očekávání na oblast digitálních knihoven přidělena v rámci programu pro konkurenceschopnost a inovace obdobná částka.

6. ZÁVĚR

Díky internetu vznikla jedinečná příležitost zpřístupnit evropské kulturní dědictví. Iniciativou „digitální knihovny“ skýtá Komise evropským kulturním institucím podporu, kterou potřebují k realizaci této příležitosti. Kdykoli knihovny, muzea a (audiovizuální) archivy zpřístupnily kulturní materiál, veřejnost o něj vesměs projevila velký zájem.

Evropská digitální knihovna *Europeana* začne fungovat v listopadu 2008 a prokáže svůj potenciál v podobě společného přístupového bodu k distribuovanému evropskému kulturnímu dědictví. Obsah nabízený *Europeanou* a související poskytované služby se budou časem rozšiřovat, neboť se do knihovny zapojí více institucí a více materiálu bude digitalizováno.

Pro zpřístupnění kulturního materiálu občanům je vyžadována činnost v oblastech základních podmínek digitalizace, dostupnosti on-line a uchovávání digitálních záznamů. V zájmu pokroku v celé Evropě Komise doporučila členským státům soubor prioritních opatření. Ačkoli v celkovém vyjádření členské státy učinily významné kroky vpřed, je zapotřebí vyvinout větší úsilí, aby byl všem zpřístupněn kritický objem digitálního obsahu. Zejména je třeba na základě zpráv jednotlivých členských států věnovat pozornost klíčovým oblastem, které byly určeny v oddílu 3.

Komise bude tento postup nadále podporovat svými politickými iniciativami a programy financování a vyzývá členské státy, jejich kulturní instituce a zúčastněné strany k úsilí v zájmu společného cíle zpřístupnit na internetu evropský kulturní obsah široké veřejnosti. Ve spolupráci s členskými státy bude pozorně sledovat vývoj a posoudí, v jakých oblastech je třeba podniknout další kroky.